

Мемологія війни

Як українські соцмережі реагують на ключові події російсько-української війни

Минулого тижня Віктор Медведчук, якого обміняли на полонених “азовців” знову став героєм численних жартів – вдруге після квітневих новин про його арешт.

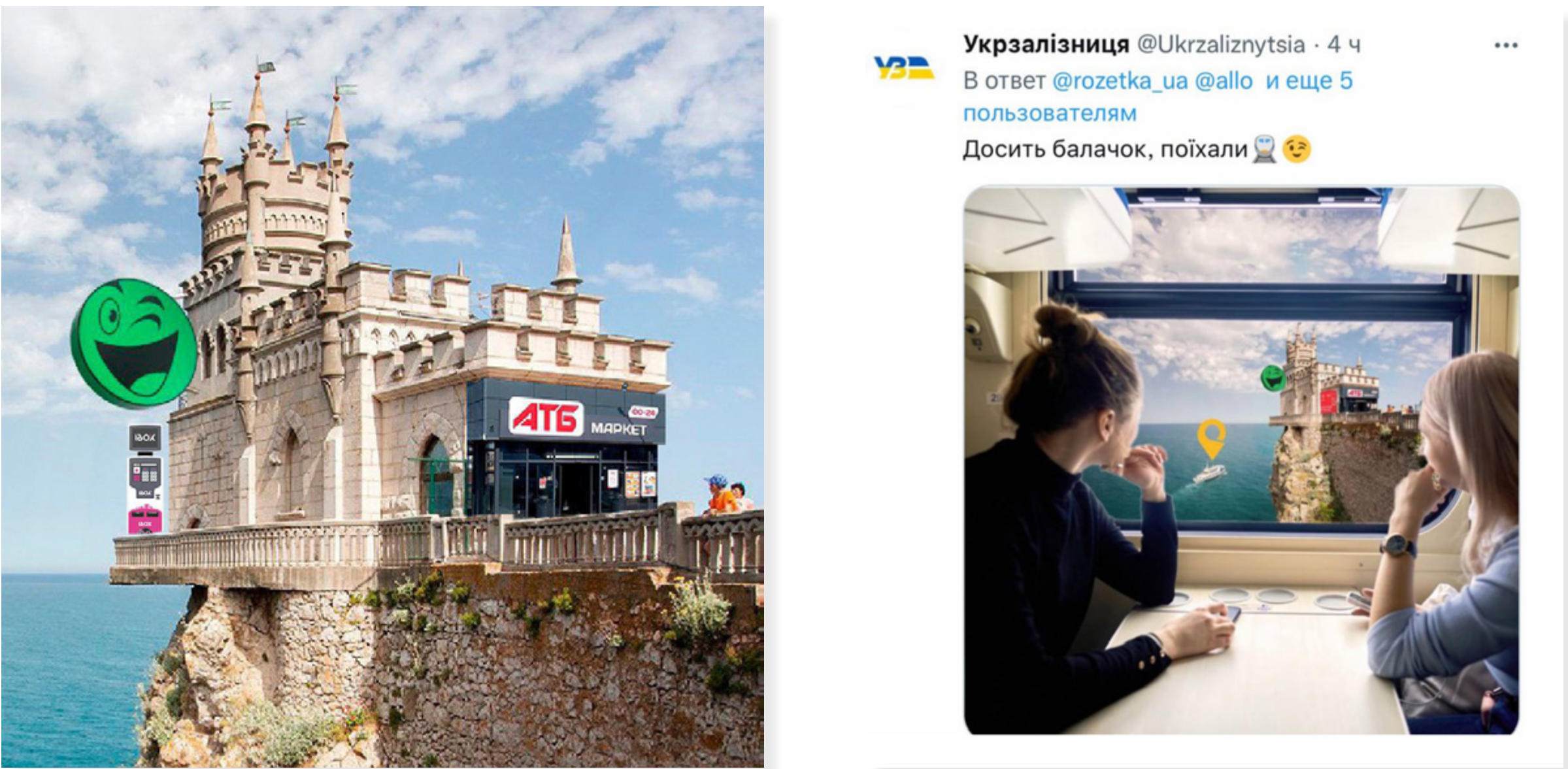
Пару днів тому Путін звернувся до громадян РФ та оголосив про часткову мобілізацію. І в той час, як росіяни викупували квитки в один бік в Монголію та Туреччину, ставали в черги на кордони з Фінляндією та Грузією та шукали інші способи виїхати з країни, українці робили на цю тему мему!

Або мем опублікований посольством США в Києві, на якому порівняли розвиток Києва та Москви.

Після першої бавовни в Криму до створення мемів долучились українські великі компанії та магази, завчасно забронювавши собі місце на Ластівковому гнізді.

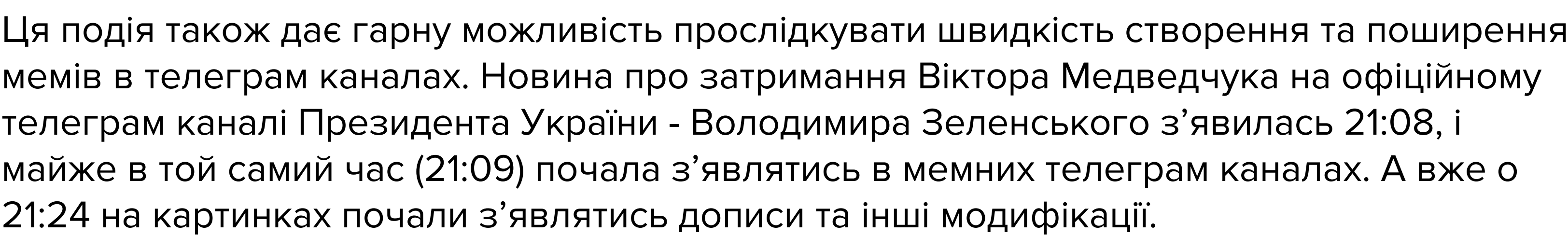
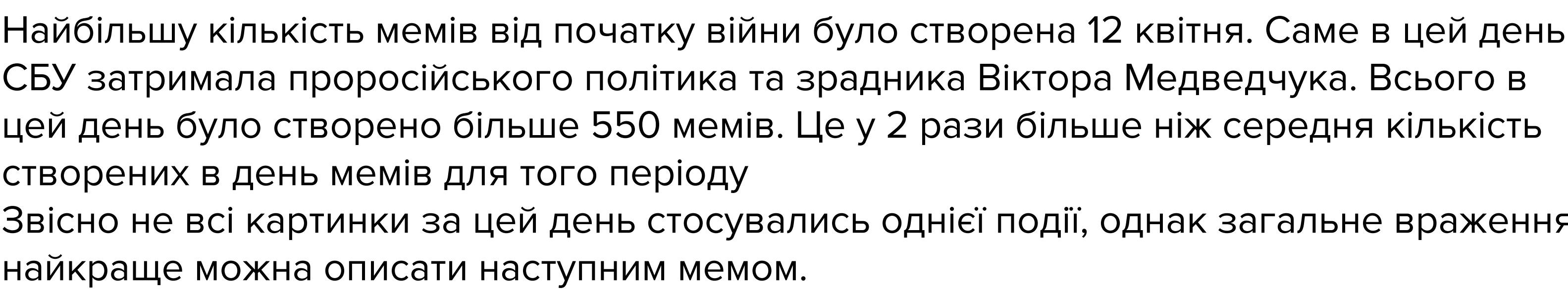

Один з найбільш популярних видів мемів це картинки. Тому в рамках цього матеріалу було досліджено лише мему-картинки з найбільш популярних телеграм каналів за перше півріччя війни. (детальну методологію читай в кінці матеріалу)

ГОЛОВНІ ПОДІЇ МЕМНОЇ ТВОРЧОСТІ

Мему створюються як реакція на події, що відбуваються в конкретному суспільстві. Це спосіб переосмислити певну ситуацію або передати важливу інформації своїм підписникам. Через це цікаво прослідкувати хронологію подій спираючись на кількість мемних картинок створених в конкретний день.

Наступний сплеск мемів можна спостерігати 15 травня. В ніч з 14 на 15 відбулось Євробачення 2022. Думаю тут навіть не варто нагадувати що український гурт Калуж переміг. Однак не лише перемога стала приводом створення мемних картинок. Не дивлячись на ситуацію в країні, багато українців традиційно слідували за перебігом конкурсу і в режимі реального часу створювали меми для передачі окремих подій, таких як заклик Гурту врятувати захисників «Азовсталі» або передбачуваність переможців ще до завершення конкурсу.

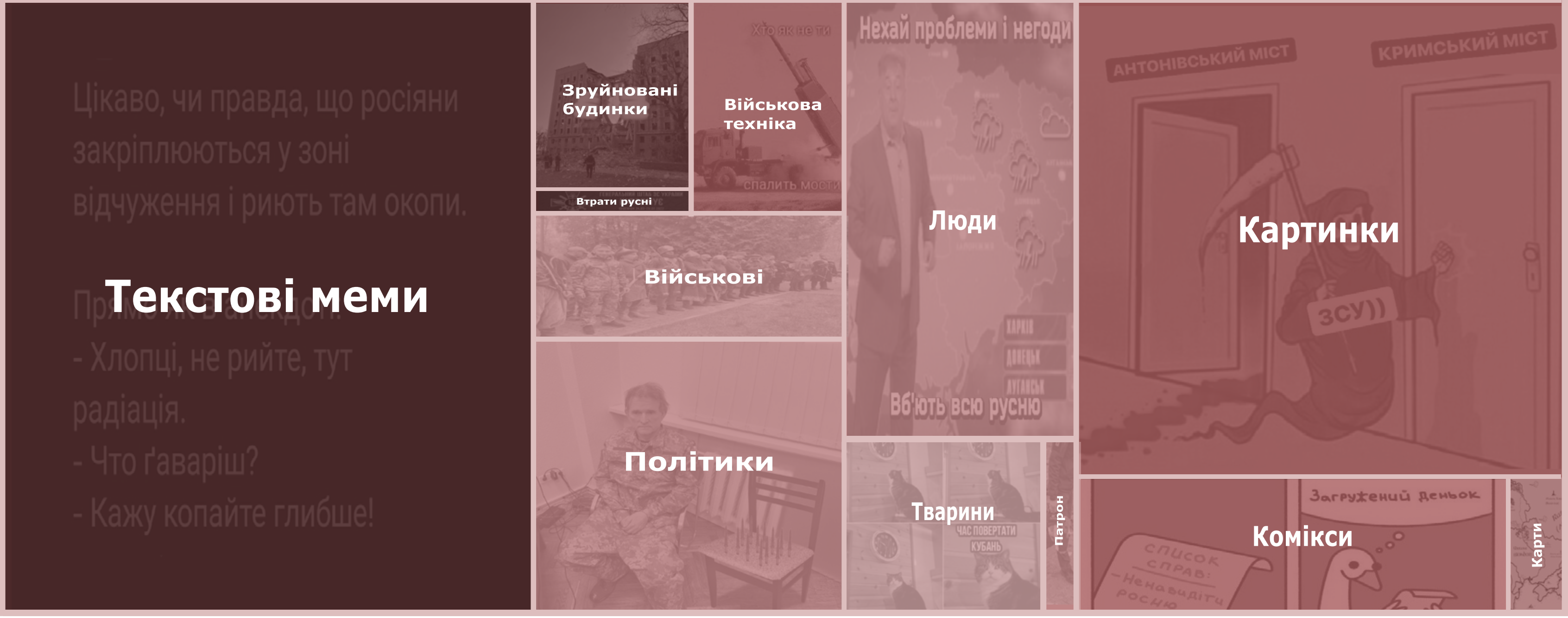
Влітку середня кількість щоденно створених мемів зменшилась. Якщо на початок березня в середньому створювалось 280, то в червні ця цифра була вже 196.

Однак окремі події, як от коментар про “жест доброй воли” після втечі військових РФ зі Зміїного(30.06) або перша Бавовна в Криму(09.08) стали приводом для активізації.

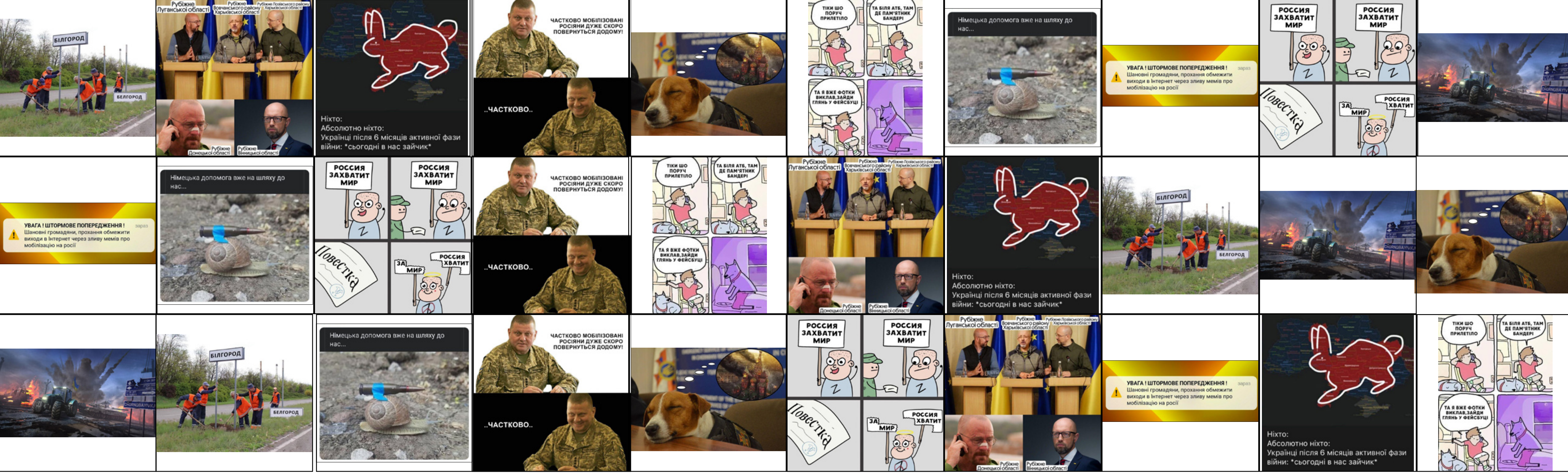
ТУТ МАЄ БУТИ ПІДЗАГОЛОВОК

Для того, щоб дослідити меми більш детально всі мемні зображення було розбито на окремі групи на основі їх схожості. На виході вдалось виокремити 12 основних груп. Сформовані кластери відображають скоріше суб’єктивне бачення та не є єдиним можливим підходом.

Категорії військових мемів

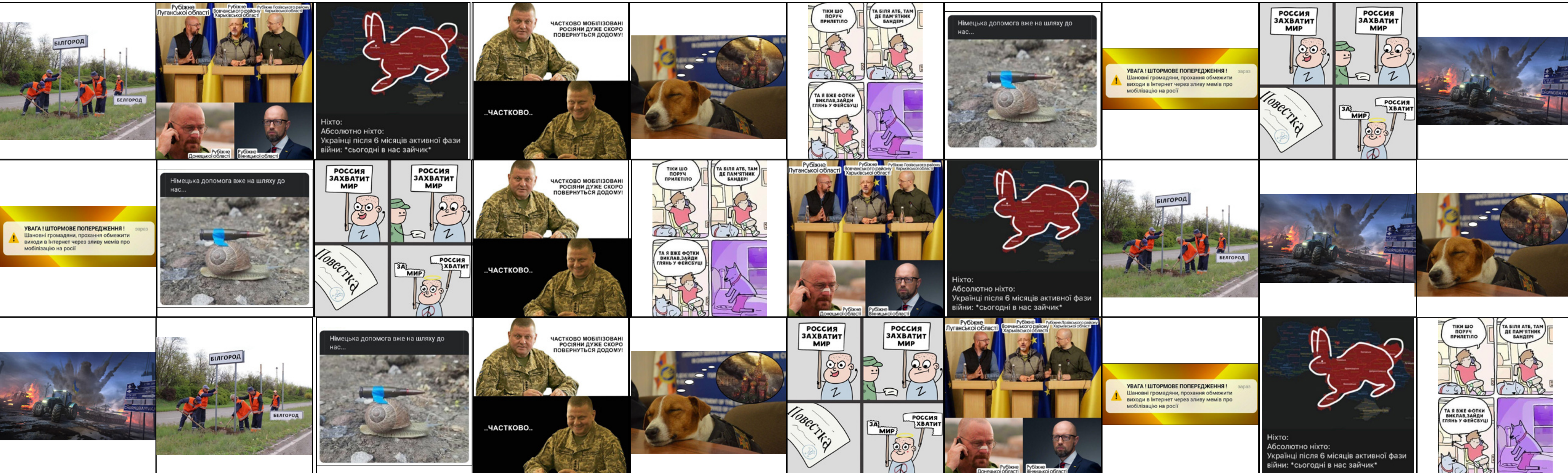

Загалом, фотографії тварин в інтернет-мемах займає більш як 3,6%, і це без урахування малюнків. І, як не дивно, більш ніж половина з цих зображень містять котиків.

ПЕС ПАТРОН ТАЛІСМАН ДСНС І НАРОДНИЙ ГЕРОЙ УКРАЇНИ.

Джек Рассел тер’єр, який допомагав виявляти вибухові присторі, а тепер збирає гроші на допомогу ЗСУ та зустрічається з високопосадовцями інших країн. Про нього регулярно пишуть і говорять національні ЗМІ, йому присвячено мурал у київському парку «Відрадний», а Укрпошта випустила нову марку з його зображенням. Однак серед мемів його можна зустріти не так часто. Серед загальної кількості мемів Патрона можна знайти менше ніж на 1 % зображень.

Абсолютна більшість мемів, що були створені з 24 лютого так чи інакше зачіпають питання війни. Однак якщо більшість типів мемів притаманні цьому виду комунікації, то такі картинки як зруйновані будинки, військові та військова техніка не характерні для мирного часу. Кожен з цих кластерів займає доволі велику частину, так зруйновані будинки займають - 3%, військова техніка 3,4 %, а військові 4,2%.

ТУТ МАЄ БУТИ ПІДЗАГОЛОВОК

Традиційно заведено сприймати інтернет-меми саме як картинки з окремими фразами, підписами або взагалі без тексту. Однак при аналізі було помічено, що зображення, які переважно містять текст, складають найбільший кластер, майже 35%. До таких зображень можна віднести скриншот дописів з соціальних мереж, коментарі до постів, листування між людьми, написаний та сфотографований текст або цитати на кольоровому фоні.

Для кращого розуміння ми розпізнали текст на всіх зображеннях, та порахували які слова найчастіше зустрічаються на мемах.

Слова, які найчастіше зустрічаються на мемах

TEXTY.ORG.UA

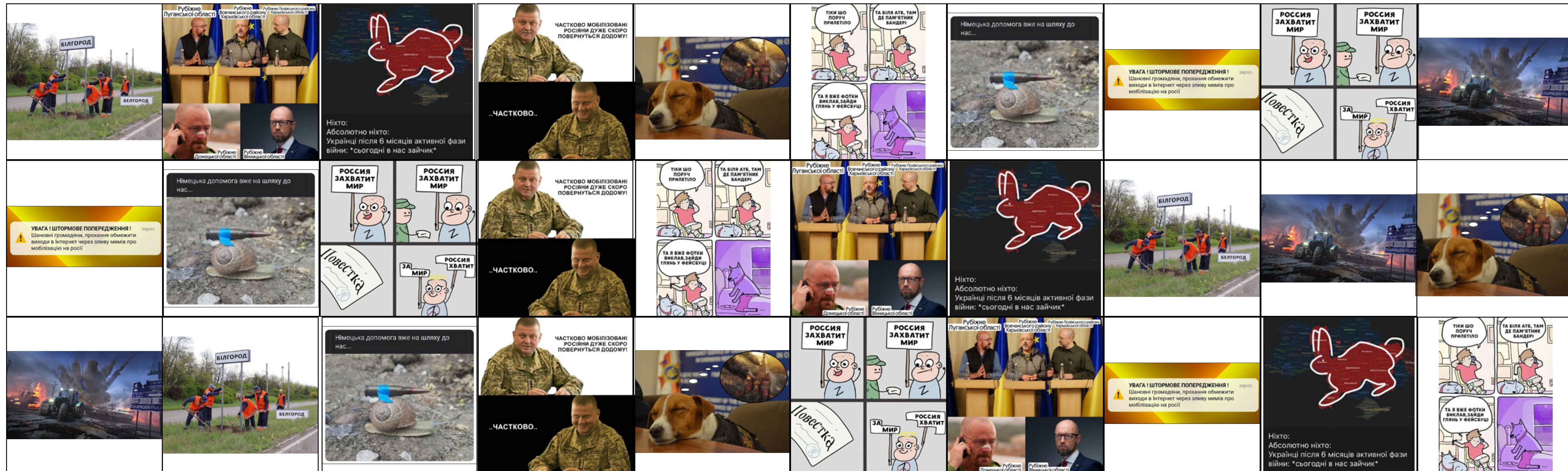
Окрім доволі очевидних лідерів, виходячи зі слів в хмарі можна побачити центральні теми української мемної творчості.

Так, наприклад ряд популярних слів, таких як корабель, русский, военный, нахуй та москва нагадують нам одразу декілька важливих подій, що відбулись після 24 лютого. Перша з них - героїчний вчинок українських військових з острова Зміїний, який відбувся в перший день повномасштабного вторгнення. Фразою «Русский военный корабль, иди на хуй!» вони відповіли на погрози росіян з військового крейсера 'Москва'. Ця фраза стала одним з основних символів незламності та сміливості українського народу.

12 квітня Укрпошта ввела в обіг марку з зображенням українського військового та російського крейсера “Москва” присвячену цій події. А вже 13 квітня українські військові затопили, той самий корабель.

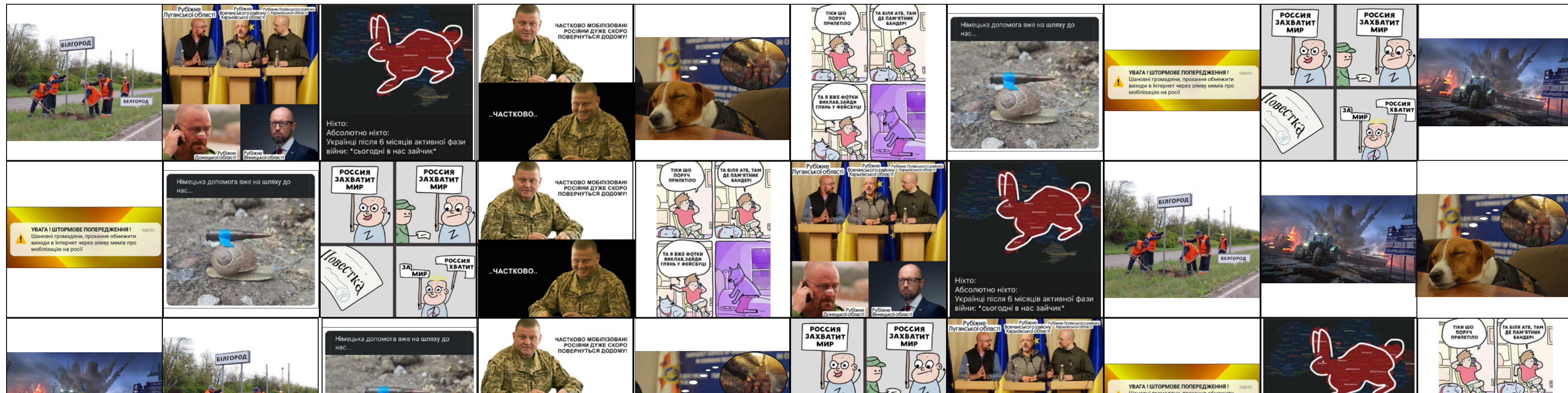
Повітряна тривога також стала приводом для створення мемів. Обидва ці слова можна побачити в топі. Переживши сотні повітряних тривог українці майже перестали їх боятись та стали більше іронізувати з цього явища.

Окремою темою стала зброя. Раніше ми виділяли кластер, який присвячений військовій техніці. На хмарі ми бачимо ще одне підтвердження популярності даної теми в мемах. Однак є три види зброї, які полюбилися українцям більше за інші. Мова тут йде про javelin, bayraktar та HIMARS. Нагадаємо трохи про кожне з цих озброєнь.

Javelin це переносний протитанковий ракетний комплекс головна перевага якого в тому, що він належить до класу систем “вистрелив та забув”. Ці характеристики зробили Javelin символом в перші дні після повномасштабного вторгнення. Символічне значення для України має також і БПЛА Bayraktar. На цей безпілотний літальний апарат, а якщо бути більш точним на три таких, українці скидалась грошима в рамках проєкт ‘Народний Байрактар’. Подібний збір коштів також був проведений у Литві та Польщі.

23 червня перші ракетні системи залпового вогню HIMARS прибули в Україну. Вже 25 червня було опубліковане відео застосування американських систем залпового вогню. Успіхи у використанні цієї системи швидко перейшли в меми. Ну і не варто забувати, що HIMARS подарував нам багато мемів з бавовною.

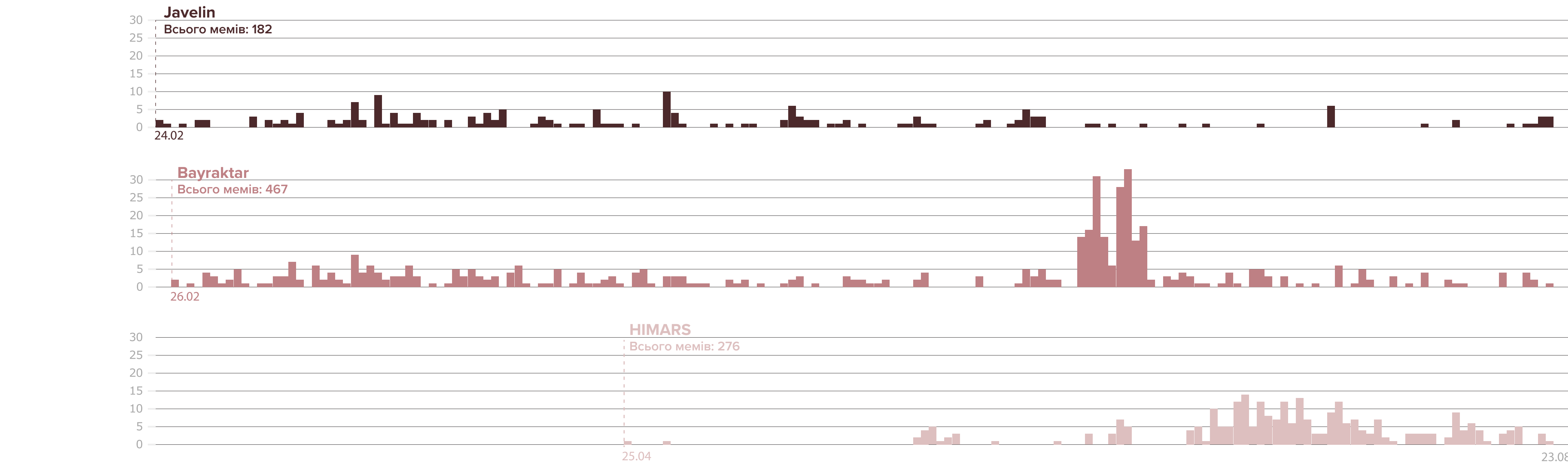

На графіку нижче ми пропонуємо ознайомитись, як ці події зображалися в мемах.

Зброя на мемах

TEXTY.ORG.UA

Ще один великий кластер - це політики. Тут нічого нового та несподіваного. Політичні діячі говорять про чутливі та важливі для суспільства теми, що і робить їх невід’ємною частиною як традиційної комунікації, так і мемів.

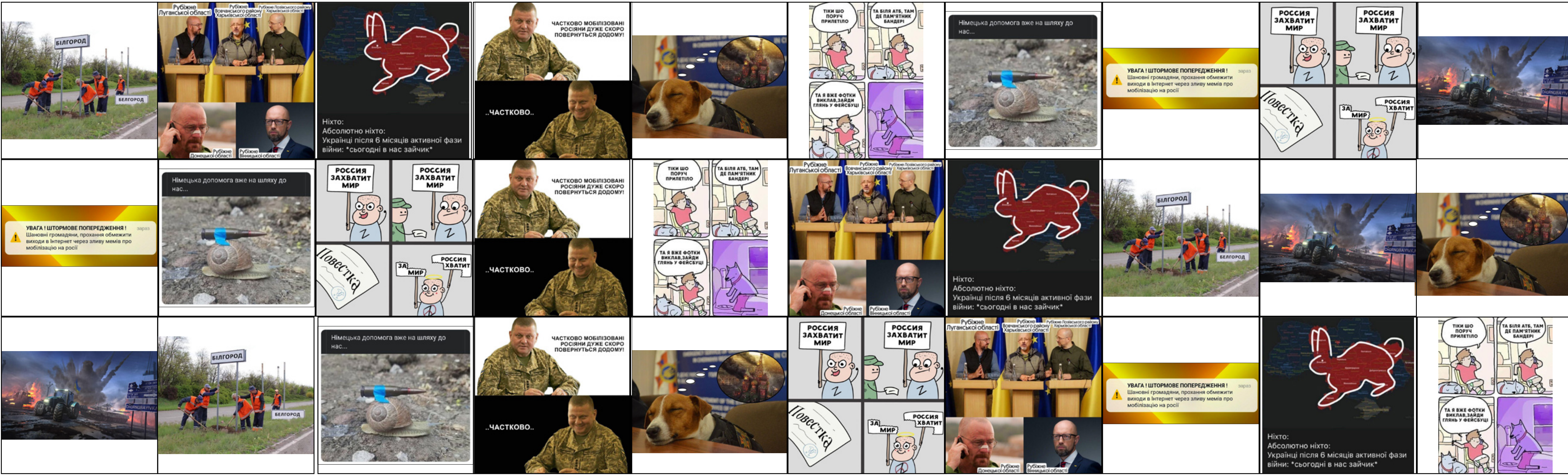
Топ 3 політики, які чіі зображення зустрічаються в мемах:

Володимир Зеленський - 667

володимир путін - 598

Віктор Медведчук - 280

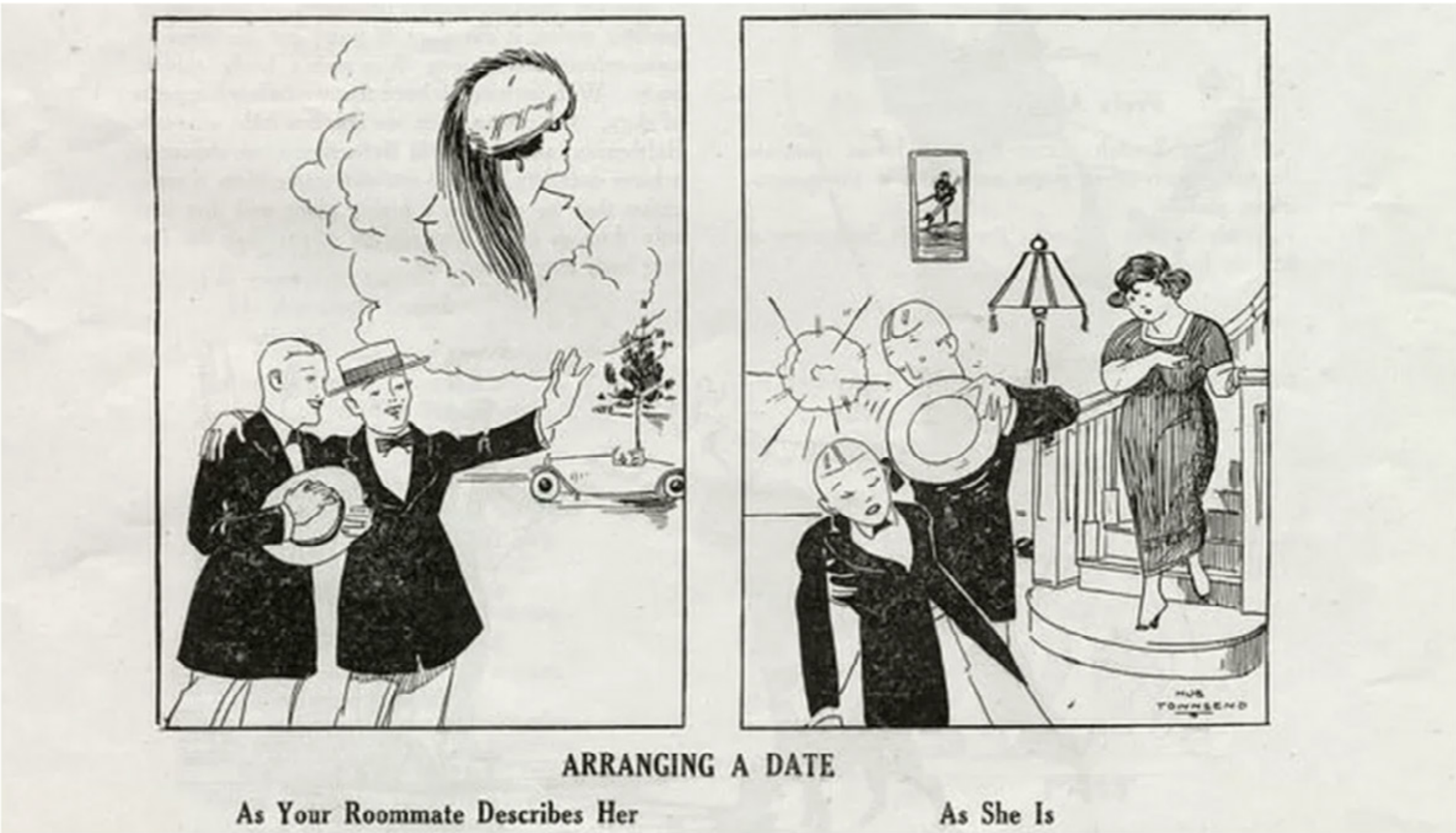
Також на українських мемах війни можна зустріти західних політиків. Особливою популярністю в Україні користуються президент Франції Емануїл Макрон (232) та колишній прем’єр-міністр Великобританії Борис Джонсон (219).

Першим хто вжив слово мем, і відповідно дав визначення, був еволюційний біолог та популяризатор науки Річард Докінз в книзі Егоїстичний ген. Він визначив мем як одиницю культурної передачі, та стверджував, що будь-яка важлива для культури інформація складається з мемів.

Оксфордський словник англійської мови визначає меми як зображення, відео або текст, часто в різних варіаціях, які копіюються та поширюються.

Важко назвати конкретний перший створеним мем, однак в своїй статті для BBC Том Геркен досліджуючи це питання, приходить до висновку, що найстарішим опублікованим мемом можна назвати комікс з сатиричного журналу The Judge, опублікованого в 1919 або 1920 році.

МЕТОДОЛОГІЯ

Мем – це одиниця для перенесення інформації, ідеї, символу або практики, що передаються через письмо, мову, жести, ритуали або інше.

Комунікація через інтернет-меми простий та дієвий спосіб поширення інформації, який дуже полюбують українці. Мабуть, кожна важлива подія переосмислюється та стає частиною української мемної творчості. До такого способу комунікації вдаються і посадові особи. Згадаємо про Андрія Мельника, Посла України в Німеччині з 2014 по 2022 роки, який відреагував на неспішність військової допомоги від ФРН, опублікувавши на своїй сторінці у Twitter мем з равликом до мушлі якого приклеєно патрон.